

Historie

Området Lanna er en viktig historisk del av Ulefoss. Før Bandakkanalen ble utbygget gikk transporten med hesteskyss fra Ulefoss brygge til Strengen. Ny vei ble bygget fra mellom Strengen og Ulefoss i årene fra 1847 til 1852. Les Kari Baksås' beretning om: Lanna med folk og hus i dets storhetstid.

(Hentet fra Holla-minner nr.3-1989. Gjengitt med tillatelse fra Holla Historielag.)

Fra Ulefoss gikk veien langs Lanna. Her lå det en skysstasjon rundt 1850, kalt Kringlefet. Fra midten av 1800-tallet vokste det etter hvert frem et sterkt næringsliv langs Lanna. Tomter ble utleid og solgt fra Heisholt-og Tvaragårdene. Lanna ble den første sentrumsdannelsen på Ulefoss. Det var trangt om plassen på Lanna, bare en smal landstripe mellom vannet og åsene bak. Grunnen til at håndverkere og handelsmenn slo seg ned nettopp her, var at det var vanskelig å skaffe tomter for næringsvirksomhet på Ulefoss. En del hus ble flyttet fra omkringliggende steder og til Lanna. Men det ble også bygget mange nye hus. Næringslivet skjøt virkelig fart da Bandakkanalen ble utbygget og startet rundt 1890.

Skysstasjonen ble etter hvert ombygget og fikk navnet Aaheim Hotel. Stedet markerte seg med et praktfullt parkanlegg i lia bak hotellet og en ruvende hotellbygning i sveitserstil. Husene langs Lanna ble bygget i henhold til forskjellige stilarter. Her er bygninger i sen-empire med klassiske forbilder, jugendstil, sveitserstil og funksjonalisme. Noen hus har lånt litt fra flere stilarter.

Det ble drevet en svært mangfoldig næringsvirksomhet på Lanna tidligere. I hvert eneste hus var det et eller flere næringsforetak. Her var byggmestere, snekkerverksteder, skomakere, skreddere, malere, garveri, pølsemakere, bakere, vaskerier, lege, tannleger, salmaker urmakere, apotek, fotografer, vognmakere, skoler, teater, kino, meieri, flere dagligvarebutikker og meget meget mer. En hel liten byvirksomhet holdt til langs Lanna. Noe av virksomheten holdt det gående til langt ut på 90-tallet. Lannas storhetstid var mellom 1890 og 1920. Etter den tid gikk mye av transporten over på jernbane og trafikken på kanalen avtok.

Sentrumsfunksjonen ble flyttet fra Lanna til Ringsevja omkring 1950. Lanna, som opprinnelig var sentrum for nærings-og håndverksvirksomhet opplevde at den ene virksomheten etter den andre ble nedlagt. Lanna er i dag primært et boligområde.

Ved Lanna var det tidligere to brygger, Tvarabrygga ved handelslaget og Åheimbrygga. Særlig kjent var Aaheim Hotel med park og brygge, anlagt av den driftige Rasmus Nicolay Hanssen. Han hadde begynt å ta imot overnattingsgjester alt i 1870 på samme sted, virksomheten utvidet seg etter hvert med skysstasjon, og fra 1882 kjennes Aaheim Hotel.

Før kanalen ble anlagt, ble reisende skyssset landeveien mellom Ulefoss og Strengen. I bakken bak hotellet anla Hanssen i 1880-årene den kjente Aaheimparken med gangstier, fiskedam og utsiktssteder, og hotellet fikk dessuten egen teatersal, der stormende politiske møter ble holdt i 1890-årene.

Aaheim var eneste scene i Telemark utenom byene og hadde et mangfoldig underholdningsliv med konserter, teatre og møter. Hauk Aabel, Harald Stormoen og andre optrådte her i sine glansdager. Fra 1911 var det filmforevisninger her, det såkalte "Ulefos Verdensteater". Nåværende Åheim ble bygd opp etter en brann i 1920. Stoadalen mellom Lanna og Dagsrud danner et særpreget ravinelandskap.